

Reactie op Internetconsultatie Wet aanpassing Wob

Naam : Gemeente Almere
Plaats : Almere
Datum : 28 september 2012

De gemeente Almere krijgt af en toe verzoeken waarbij veel stukken worden opgevraagd. Hierbij is vaak de indruk dat het opvragen van die stukken geen redelijk doel dient. Maar meer gebeurt om het innen van de dwangsom dan wel uit "dwarsigheid".

De reden waarom stukken worden opgevraagd is in het kader van de Wob niet van belang. Dat verandert niet met het wetsontwerp.

Er wordt een keuze gemaakt voor de term 'onredelijk gebruik'. Het is opmerkelijk dat niet wordt gekozen voor het begrip 'belanghebbende'. De aanvrager stelt een belang en dit belang wordt meegewogen. De vraag is of men hier wat mee opschiet.

Want wat is er op tegen om te stellen dat je de informatie opvraagt omdat je ergens zelf tegen de ambtelijke hiërarchie bent aangelopen en nu een weblog wilt starten of een artikel voor de krant wilt schrijven. Dat laat zich lastig wegen.

We kunnen ons er dus wel in vinden dat het zo blijft zoals het is (het is niet nodig een belang te stellen). Ook na lezing van de MvT.

We constateren dat het wetsontwerp mogelijkheden biedt hoe om te gaan met "niet gemeente" Wob-verzoeken en met aanvragen van grote hoeveelheden stukken. Het blijft een afweging van belangen tussen openbaarheid en de hoeveelheid werk die verzet moet worden. Na lezing van de MvT kunnen we ons er wel in vinden.

Dan een ander punt, vergoeding kosten. Dat is dus marginaal.

Niet in rekening mogen worden gebracht de kosten die gemoeid zijn met het opzoeken van de stukken en het ter inzage gereed maken dan wel kopiëren van de stukken. Onze indruk is dat het Verdrag van Tromsø zich daartegen verzet. Maar geheel duidelijk is dat niet (zie blz. 6 MvT).

Het in rekening brengen van deze kosten heeft vanzelfsprekend een remmend effect op het opvragen van stukken. Maar past dat bij een staat als de onze waarbij je transparant wilt zijn? Zo voor voornoemde werkzaamheden toch kosten in rekening gebracht mogen worden volgens het Verdrag van Tromsø, dan zou kunnen worden overwogen een drempel of maximum bedrag in te bouwen. Maar dit kan weer allerlei andere vragen en strategisch gedrag oproepen.

Wel prima het hoofdstuk over verstrekking van niet openbare informatie aan bijzondere belanghebbenden.

“Elk telefoontje, mailtje of brief aan een bestuursorgaan met een verzoek om informatie kan formeel een Wob-verzoek inhouden.”

(pagina 2 Memorie van Toelichting)

Voor bestuursorganen, en zeker voor de grotere in omvang, is het bovenstaande zeer omslachtig. Niet iedere medewerker zal een dergelijk telefoontje opvatten als Wob-verzoek. Mails en faxen komen niet altijd bij de juiste persoon terecht. Kostbare tijd voor de afhandeling gaat hiermee verloren. En de termijn voor het afhandelen is al niet al te ruim. Verderop in de toelichting wordt gezegd dat de afhandeling van Wob-verzoeken niet ten koste mag gaan van de effectiviteit van het openbaar bestuur.

Voorgesteld wordt om Wob-verzoeken schriftelijk (inclusief fax en e-mail) in te dienen.

Ook een mogelijkheid is om in de Wob op te nemen dat elk bestuursorgaan die te maken heeft met de Wob verplicht wordt gesteld een afdeling of team verantwoordelijk te stellen voor de binnenkomst van alle Wob-verzoeken.

Bestuursorganen kunnen vervolgens informatie op hun website vermelden met de gegevens en eventueel een formulier ontwerpen voor het indienen van een Wob-verzoek.

“De Nederlandse Wob onderscheidt zich van openbaarheidstelsels in andere landen, in die zin dat in andere landen vaak het document moet worden benoemd waar het verzoek betrekking op heeft. In Nederland is voldoende als wordt aangegeven welke informatie wordt verlangd.” *(pagina 2 Memorie van Toelichting).*

Voor de aanpak in het buitenland is ook wat te zeggen. Er speelt nu een zaak bij de Raad van State met de vraag of het bestuursorgaan wel alle informatie heeft toegezonden. In verschillende fasen is informatie verzonden door het bestuursorgaan. Het bestuursorgaan is echt van mening dat geen nadere informatie te verstrekken valt. De gemachtigde blijft volhouden dat er meer stukken moeten worden overlegd. Er wordt niet bij aangegeven welke stukken het zou betreffen. Voor een dergelijke kleinigheid (welles nietes) moet de Raad van State nu dus uitspraak gaan doen.

Artikel 3a Wob:

“Het bestuursorgaan is verplicht om met de verzoeker overleg te voeren over de beperking van de behandeling.” *(Onderdeel A)*

De keuze voor de wijze waarop het overleg plaatsvindt, zou in het kader van de beperking van de administratieve lasten een keuze moeten zijn die de gemeente mag maken en niet toe gedwongen kan worden. Alle vormen van overleg moeten mogelijk zijn.

Onderdeel I, artikel 12 Wob

Voor verstrekking langs elektronische weg worden geen kosten in rekening gebracht. Het idee hier achter is prima. Het werkt wel in de hand dat burgers informatie opvragen en deze digitaal verstrekt willen hebben. Dat scheelt immers geld. Voor stukken die digitaal aanwezig zijn en die zonder bewerking kunnen worden verzonden is dit geen enkel probleem. Maar wat gebeurt er als het gaat om stukken die eerst bewerkt moeten worden voordat ze verzonden kunnen worden?

Bijvoorbeeld bij het opvragen van beschikkingen die door het college zijn opgesteld. Deze worden digitaal opgesteld maar het zonder meer doorsturen van deze stukken is niet mogelijk. De stukken moeten worden geprint, geanonimiseerd (privacy gevoelige informatie moet worden verwijderd) en vervolgens weer gescand om ze zo digitaal te kunnen verstrekken. In dit soort situaties is het digitaal verzenden zeer tijdrovend en brengt dat dus ook kosten met zich mee. In die gevallen zou een kostenloze verstrekking geen optie moeten zijn. Er moet een hardheidsclausule komen voor die gevallen waarin de overheid gemotiveerd kosten heeft moeten maken om digitaal te kunnen verstrekken. Een beroep op artikel 7 van de Wob is een mogelijkheid. Het is handiger om in artikel 12 ook het een en ander over op te nemen gezien het spanningsveld met artikel 7.

Overige onderwerpen

- Een langere termijn voor het afhandelen van Wob-verzoeken. Bijvoorbeeld aansluiten bij de termijn voor de afhandeling van bezwaarschriften. De afhandeling van Wob-verzoeken neemt over het algemeen zeer veel tijd in beslag. Zeker als het gaat om grote hoeveelheden documenten die geanonimiseerd moeten worden. Dit is zeer tijdrovend.
- Meer duidelijkheid scheppen over het wel of niet anonimiseren van namen van ambtenaren in bepaalde stukken. Als een grote hoeveelheid beschikkingen wordt opgevraagd, moeten alle beschikkingen doorlopen worden om de privacygevoelige gegevens van de desbetreffende klanten eruit te halen. De namen van de behandelend ambtenaren worden dan ook meegenomen. Het verstrekken van een geanonimiseerde versie van de genoemde stukken is goed mogelijk en doet niets af aan de inhoud. Met de naam van de afdeling of het team in combinatie met het kenmerk is het goed mogelijk om eventueel nadere informatie in te winnen. Aan het doel van de Wob, het verstrekken dan wel openbaar maken van informatie 'met het oog op een goede en democratische bestuursvoering', wordt op deze manier niet voorbij gegaan.